

VZDELÁVACIA AKTIVITA

pre pedagógov na prácu so študentmi

NÁZOV: Chudoba ako pasca

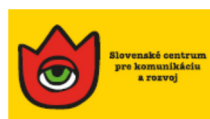
Zhrnutie aktivity:

Na základe filmu *Palmas* zrealizovať skupinové vyučovanie prostredníctvom metodiky myšlienkových máp, s následnou prezentáciou, reflexiou a spätnou väzbou. Cieľom aktivity je rozvíjať kritické myslenie, spoluprácu, tvorivosť, empatiu, získať informácie s prepojením na skutočný život a aktuálne spoločenské problémy.

Kľúčové slová:	film <i>Palmas</i> , Brazília, chudoba, pasca, ekonomika, peniaze, riešenie problémov, spolupráca
Veková skupina:	15 – 18 rokov (stredná škola)
Trvanie:	Dva vyučovacie 90 – minútové bloky (180 minút)
Predmety, témy učiva:	etická výchova – prosocionálnosť, spolupatričnosť, spolupráca, dôvera, občianska náuka – ekonomika, výroba, vzácnosť zdrojov (voda, vzduch, peniaze), geografia – Amerika (rozanalizovanie hospodárskych, národnostných a politických problémov)
Typ aktivity, použitá metóda:	komunitný kruh, brainstorming, pozerať film <i>Palmas</i> , delenie do skupín, tvorba skupinových myšlienkových máp, riešenie vybraných problémov prostredníctvom možnosti výberu – ilustrácia, dramatizácia, príbeh, model

Vzdelávacie ciele:

1. Zrealizovať skupinovú prácu zameranú na tvorbu myšlienkových máp s cieľom zachytiť najzaujímavejšie fakty z filmu *Palmas*.
2. Analyzovať v skupine vybrané a rozdiskutované fakty - vybraný reťazec z myšlienkového mapy.

3. Vytvoriť spoločné optimálne riešenie problému vygenerovaného v myšlienkovvej mape prostredníctvom ilustrácií, dramatizácií, príbehov, modelov.

Úvod do témy: Ľudské potreby a túžby sú neobmedzené, zdroje, ktorými si ich ľudia uspokojujú, však obmedzené sú. Skúmanie správania ľudí v procese výroby, rozdeľovania, výmeny a spotreby je súčasťou ekonomiky každého štátu. V Brazílii si komunita presídlencov vytvorila vlastný komunitný systém, vlastnú menu The Palmas, vlastnú komunitnú banku. Dôvodom bolo vyvlastnenie ich majetkov a presídlenie do chudobnej lokality bez infraštruktúry, možnosti zamestnania a získania peňazí na živobytie.

Potrebný materiál:

Film **Palmas: Edlisa Barbosa Peixoto**, Brazília, (56 min.)

Film je možné vypožičať si bezodplatne z knižnice Slovenského centra pre komunikáciu a rozvoj Libraria – Informačné centrum globálneho vzdelávania (www.sccd-sk.org) na základe e-mailovej žiadosti zaslanej na adresu libraria@sccd-sk.org.

flipchart, rôznofarebné fixky, papiere A4, lepidlo, nožnice, špajdle, kľbká vlny, kúsky textilu, škatule od čajov, plastové fľaše, vrchnáčky, korkové štupele, kamienky, gombíky, suché plody, prírodniny

Anotácia k filmu:

Rok 1973 v Brazílii. Stále tam vládne vojenská junta, ktorá s obyvateľmi robí neuveriteľné veci. Aj prefektúra vo Fortaleze špekulovala, 1500 rodinám vyvlastnila majetky a vysídlila ich. Týchto ľudí premiestnila do oblasti bez infraštruktúry, vzdialenej 12 kilometrov od miesta, kde kedysi žili. Bol by to príbeh podobný mnohým iným v Brazílii, ale aj v iných kútoch sveta. Lenže nie je! Komunita presídlencov si vytvorila vlastný sociálny systém, systém pomoci svojim obyvateľom, dokonca mala vlastnú menu The Palms a založila aj vlastnú – prvú komunitnú – banku! Príbeh o tom, ako nezlomných ľudí nezničia ani najstrašnejšie režimy.

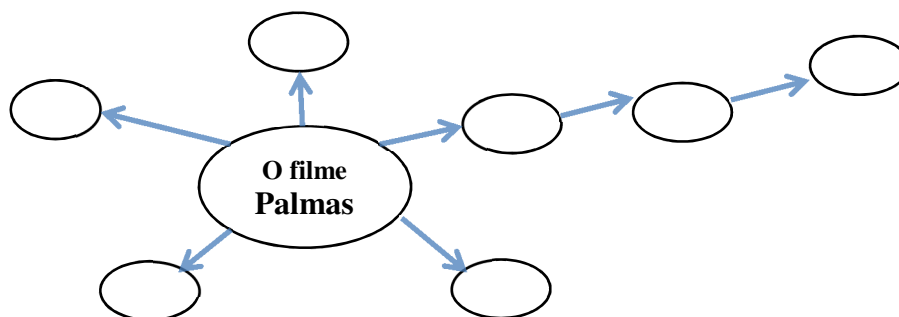
Režisérka Edlisa Barbosa je rodáčkou z mesta Fortaleze. Vyštudovala psychológiu na tamojšej univerzite, neskôr získala doktorát v odbore elektronické audiovizuálne médiá na univerzite v

Ceara. V roku 2005 nakrútila svoj prvý dokument „Palmas para eles“. Snímka „Palmas“ je jej prvým dlhometrážnym dokumentom.

Podrobný popis cvičenia:

1. Komunitný kruh ako motivácia k výchovno–vzdelávaciemu procesu: **Povedz jedným, najviac dvoma slovami, čo si predstavuješ pod pojmom chudoba** (žiaci sa vyjadrujú postupne na báze dobrovoľnosti).
2. Spoločné pozeranie filmu Palmas (pred aktivitou si učiteľ a žiaci dohodnú potrebné pravidlá správania).
3. Tvorba skupín podľa počtu žiakov (napr. odčítaním prvý, druhý, tretí, štvrtý, to znamená, že prvú skupinu vytvoria všetci prví, druhú všetci druhí...).
4. Skupinová tvorba myšlienkového mapy. Žiaci diskutujú o tom, čo ich vo filme zaujalo, vytvárajú reťazce súvislostí podľa priloženého nákresu. Po vzájomnej dohode si vyberú jednu časť myšlienkového mapy s cieľom vytvoriť spoločné optimálne riešenie problému, ktorý sa tam nachádza. Môžu pri tom použiť ilustrácie, dramatizácie, príbehy, modely.

5. Žiaci jednotlivých skupín (jeden, viacerí, všetci) odprezentujú riešenie problému z vybraného reťazca pred celotriednou skupinou.
6. Po každej prezentácii má každá skupina dostať spätnú väzbu od spolužiakov aj učiteľa.

Poznámky pre učiteľa: Učiteľ žiakov usmerňuje v duchu dohodnutých pravidiel, facilituje prácu jednotlivých skupín a poskytuje pomoc v prípade potreby. Myšlienkové mapy v skupinách nemusia obsahovať päť reťazcov (ako je to uvedené v priloženom nákrese). Pri spätnej väzbe

dbá na to, aby sa žiaci navzájom aktívne počúvali, aby dokázali oceniť prácu druhých a poskytlí ďalšie nápady ako výsledok synergického efektu.

Možné pokračovanie, následné aktivity: ďalšou možnosťou je zber informácií na webe, v knižnici, v encyklopédiách s problematikou chudoby, Brazílie, komunity, komunitných bánk, peňazí, zisťovanie informácií o brazílskej režisérke filmu..., vytvorenie a zrealizovanie dlhodobjšieho projektu s predmetnou problematikou, príspevky do školského časopisu na základe vzniknutých skupinových prác, návšteva tematicky vhodného divadelného predstavenia, návšteva výstavy v galérii, v múzeu, sústrediť sa na komunitné systémy v regióne, odprezentovať získané výsledky pred spolužiakmi školy, zapojiť sa do projektov vyhlásených mimovládnyimi organizáciami.

Ďalšie zdroje:

BUZAN, T.: 2007. *Mentální mapování*. Praha : Portál. 2007. ISBN 978-80-7367-200-3.

CANFIELD, J., WELLS, H. C. 1995. *Hry pro zlepšení motivace a sebepojetí žáků*. Praha : Portál, 1995. 197 s. ISBN 80-7178-028-6.

GIBBS, J. 1987. *Kmene, proces pre sociálny rozvoj a kooperatívne učenie*. Bratislava: Arimes, 1987. ISBN 80-967082-5-2.

ČAPEK, R. 2015. *Moderní didaktika*. Praha: Grada, 2015. 624 s. ISBN 978-80-247-3450-7

FISCHER, R. 1997. *Učíme děti myslet a učit se*. Praha : Portál, 1997. 172 s. ISBN 80-7178-966-6.

PETTY, G: 1996. *Moderní vyučování*. Praha : Portál, 1996. ISBN 80-7178-070-7.

PRŮCHA, J. - WALTEROVÁ, E. - MAREŠ, J. 1995. *Pedagogický slovník*. Praha : Portál, 1995. 322 s. ISBN 80-7178-029-4.

SITNÁ, D. 2009. *Metody aktivního vyučování*. Praha : Portál, 2009. 152 s. ISBN 978-80-7367-246-1.

TUREK, I. 2008. *Didaktika*. Bratislava : Iura Edition, spol.s.r.o., 2008. 595 s. ISBN 978-80-8078-198-9.

Autor / Zdroj:

PhDr. Darina Gogolová, PhD., PaedDr. Oľga Nestorová

